

061010-34-BO bwbineternet

Intensivering Fietsplan

1. Inleiding

Bij de opstelling van het Fietsplan Tilburg 2005 - 2015 was de doelstelling 'het fietsgebruik minstens op het huidige niveau (circa 34% op de verplaatsingen tot 7,5 km) te houden'. De raad heeft bij de vaststelling van het Fietsplan op 10 april 2006 besloten het ambitieniveau van het Fietsplan verder te verhogen. De hoofddoelstelling is gewijzigd in 'het aandeel fietsverkeer tot 7,5 km te laten groeien van 34% naar 38% in de komende vier jaar.

Het versneld uitvoeren van de Sernet fietsroutes uit het Fietsplan zal niet voldoende zijn om de doelstelling voor de fiets (aandeel fietsverkeer tot 7,5 km verhogen van 34% naar 38% in 2010) te kunnen halen. Méér maatregelen zijn nodig omdat deze doelstelling betekent dat het aandeel fietsverkeer moet groeien ten koste van andere vervoerwijzen. Bij de vaststelling van het Fietsplan is aangegeven dat in de loop van 2006 concrete aanvullende maatregelen worden geformuleerd.

Als voorstel 'nieuw beleid' is bij de begroting 2007 voorgesteld om vanaf 2008 jaarlijks €1,1 miljoen uit eigen middelen beschikbaar te stellen om de hogere ambitie uit het Fietsplan waar te kunnen maken. Naast deze eigen middelen kan naar verwachting ook jaarlijks een provinciale subsidie worden verkregen van circa €250.000. In totaal is dan jaarlijks €1.350.000,- beschikbaar. Deze investeringen komen boven op de bestaande investeringen die jaarlijks in het fietsverkeer worden gedaan (€ 1,2 miljoen eigen middelen plus € 0,5 provinciale subsidie).

Deze notitie bevat een maatregelenpakket dat invulling geeft aan de extra ambitie voor het fietsverkeer.

Als hoofdmaatregelen zijn te noemen:

1. Versneld uitvoeren van de Sernet fietsroutes
2. Kwaliteit op fietsroutes verder verbeteren
3. Meer maatregelen voor specifieke doelgroepen
4. Meer gerichte communicatie

Deze hoofdmaatregelen worden in deze notitie verder uitgewerkt.

Dit voorstel wordt nu in de besluitvorming gebracht om proactief de mogelijkheden van verdere intensivering in kaart te brengen. Een definitieve invulling wacht uiteraard op de behandeling van de Programmabegroting 2007 en de voorgestelde maatregelen vormen feitelijk een verdere toelichting op het voorstel in deze programmabegroting om jaarlijks € 1,1 miljoen extra te investeren in het fietsverkeer.

Met de in deze notitie genoemde maatregelen wordt - binnen de budgettaire mogelijkheden - al het mogelijke ondernomen om het streefcijfer (38% van de verplaatsingen per fiets in 2010) te halen. Het getuigt van realisme om te beseffen dat dit een zeer hoge ambitie is, gelet op andere beleidsvoornemens en maatregelen op het gebied van Verkeer en Vervoer (bijv. gratis busvervoer voor 55+ en tariefwijzigingen TOP-ticket).

Maatregelen gericht op het stallen van de fiets en het (daarmee) voorkomen van fietsdiefstal zijn niet in deze notitie opgenomen, maar deze worden opgenomen in het reeds in voorbereiding zijnde 'Stallingenplan'.

2. Maatregelenpakket

2.1 Versneld uitvoeren Sernet fietsroutes

Over de Sernet fietsroutes is in het Fietsplan Tilburg 2005 - 2015 als subdoelstelling opgenomen dat de Sernet fietsroutes in 2025 zijn afgerond'.

Sternet fietsroutes afronden vóór 2015

Met de intensivering Fietsplan is het doel om het Sternet versneld af te ronden (voor 2015).¹ Bij de volgorde van uitvoering van de maatregelen wordt de prioritering uit het Fietsplan gehanteerd. In het Fietsplan zijn aan alle sternetmaatregelen prioriteiten van 1 tot en met 4 toegekend. In principe worden de maatregelen met een prioriteit 1 het eerst uitgevoerd en daarna de maatregelen met prioriteit 2 en zo verder.

De maatregelen worden vervolgens opgenomen in het Stadsprogramma, waarbij een afstemronde plaatsvindt met andere programma's (onderhoud wegen, renovatie riolering etc). Op deze wijze worden projecten optimaal gecombineerd, waardoor financieel voordeel kan worden behaald, maar tevens de overlast voor de bewoners/belanghebbenden wordt beperkt. Hierdoor kan het zijn dat een project met prioriteit 2 uit het Fietsplan eerder wordt uitgevoerd dan een project met prioriteit 1.

2.2 Kwaliteit fietsinfrastructuur

In het Fietsplan wordt naast 'Aanbod van fietsinfrastructuur' ook ingezet op fietsinfrastructuur met een goede kwaliteit. Het gaat dan om de kwaliteit bij aanleg én een goed onderhoud en beheer van de fietsvoorzieningen. Aanvullend op het Fietsplan stellen we de volgende maatregelen voor:

Kwaliteitsslag bij onderhoud fietsinfrastructuur

In het Fietsplan is veel aandacht voor verbetering van het onderhoud van de fietsinfrastructuur. Jaarlijks is voor onderhoud van de fietsverharding €1,2 miljoen euro beschikbaar. Het doel is de komende jaren een flinke kwaliteitsslag te maken. In 2015 moet de gemiddelde kwaliteit van de fietspaden toegenomen zijn met 10% ten opzichte van 2003. Het nieuwe onderhoudsprogramma is intensief. Het onderhoudsprogramma richt zich met prioriteit op het routegewijs (met name Sternet fietsroutes) oppakken van onderhoudswerkzaamheden. Dit heeft ook vanuit de communicatie de voorkeur (zie bij communicatie).

Onderhoudsbudgetten zijn eigenlijk uitsluitend voor instandhouding bedoeld, dat wil zeggen dat bijvoorbeeld bij een tegelverharding, tegels teruggelegd worden. Het voorstel is om ook bij regulier onderhoud te kijken welke mogelijkheden er zijn om eenvoudig en zonder al te hoge kosten - de situatie voor de fietser te verbeteren. Een voorbeeld is het vervangen van de tegelverharding door asfalt of beton.

Wij hebben nog geen inzicht in het extra benodigde jaarlijkse budget. Dit kan jaarlijks fluctueren, maar voorsporen verwachten wij dat het jaarlijks extra budget maximaal €50.000 bedraagt.

Kwaliteitsslag bij onderhoud op/rond fietspaden

Schone fietsvoorzieningen dragen bij aan een hoger comfort, een betere berijdbaarheid én sociale en verkeersveiligheid. De aanpak van bladophoping (herfst), glasscherven, wateroverlast (zuigen van kolken) en zwerfvuil zou - ten opzichte van wat in het Fietsplan is afgesproken - geïntensiveerd kunnen worden. Beheer en onderhoud vindt nu plaats op basis van de gemeentelijke kwaliteitskaart en na klachten en meldingen.

Voorgesteld wordt om de wenselijkheid van intensivering te onderzoeken. Ook kan de burger meer aangezet worden om klachten over het onderhoud op/rond fietspaden te melden bij het Centraal Meldpunt (zie ook bij communicatie).

Wij hebben nog geen inzicht in het extra benodigde jaarlijkse budget. Dit kan jaarlijks fluctueren, maar voorsporen verwachten wij dat het jaarlijks extra budget maximaal €20.000 bedraagt.

Doorstroming op Sternet fietsroutes

Op sommige fietsroutes en locaties vormen lange wachttijden bij verkeerslichten een grote irritatie. Wij stellen daarom voor om na te gaan waar op de bestaande Sternet fietsroutes, in feite onze snelwegen, het ongehinderd doorfietsen tot de mogelijkheden behoort. De afweging van de afstelling van de verkeerslichten ten gunste van het fietsverkeer moet uiteraard plaatsvinden conform het beleid

---

¹ Om de Sternet fietsroutes te kunnen voltooiën voor 2015 is uitgegaan van 5 jaar het extra budget en een aparte financiering van het project 'fietstunnel onder het spoor door t.h.v. de Academielaan' (geraamde kosten € 5,5 miljoen, prijspeil 2008). Bij de begroting 2007 is als nieuw beleid de versnelde uitvoering van de fietstunnel Academielaan opgenomen. Voorwaarde is dat subsidie voor dit project wordt verkregen in het kader van de regeling 'Spoorse doorsnijdingen'.

verwoordt in de Nota Verkeerslichten. De inventarisatie moet uitwijzen wat eventuele mogelijkheden daar binnen nog zijn en welke investering hiermee gemoeid is.

Goede omleidingsroutes

Aandacht voor goede omleidingsroutes voor langzaam verkeer bij bouw- en wegwerkzaamheden. De gemeentelijke fietscoördinator heeft hierin een aanjaagfunctie.

Voorzieningen voor fietsers bij scholen

Vanuit de intensivering Fietsplan stellen we voor om - vooral bij nieuwbouw van (basis)scholen - in te zetten op een optimale situatie, óók voor de fietser. Dit komt aan de orde bij concrete plannen bij scholen en/of klachten over de fietsbereikbaarheid. In de praktijk blijkt dat fietsers nu vaak tussen wal en schip vallen. Scholen richten zich met name op het 'te voet' naar school komen én het gebracht worden van kinderen met de auto (zoen en zoef). Van belang is dat scholieren óók per fiets veilig bij school moeten kunnen komen en dat er voldoende stallingsgelegenheid is voor én scholieren én ouders die kun kinderen per fiets naar school brengen. Er is nu vaak een tekort aan stallingsplaatsen bij met name lagere scholen. Als er fysieke ruimte is, is het bespreekbaar om openbare ruimte in te zetten voor het stallen van de fiets. Het onderdeel 'stallingsgelegenheid' wordt meegenomen in het op te stellen stallingsplan. Aanvullende fietsmaatregelen, zoals bijv het realiseren van veilige fietsroutes, worden ondergebracht bij deze intensivering van het Fietsplan. Welk bedrag hiermee is gemoeid, is nog niet duidelijk.

Sternet in het licht

In het raadsbesluit over het Fietsplan (2006/071/11 Nieuw) staat onder besluit 14 aangegeven dat de sociale veiligheid op fietsroutes moet worden verbeterd door het verlichtingsniveau langs Sternetroutes versneld aan te passen aan de door Tilburg gestelde normen voor verlichting. De kosten van deze maatregel zijn geraamd op €2.2 miljoen (bron: kostenraming GO/RI, sept 2006). Hierin is begrepen een bijdrage van de Provincie van ruim € 900.000,-. Onder voorbehoud van goedkeuring van de begroting 2007-2008 door de gemeenteraad kunnen de kosten van dit project worden gedekt uit de voor de intensivering beschikbare middelen. Het betreft een relatief snel voor te bereiden project, zodat in de eerste jaarschijf van de intensivering de middelen hiervoor beschikbaar zijn. De versnelde uitvoering van de Sternet fietsroutes (zie vorige paragraaf) vergt namelijk een langere voorbereidingstijd (ca. 2 jaar), waarin nog geen daadwerkelijke uitgaven van enige importantie worden gedaan.

Verbeteren Tilburgse Fietsbewegwijzering

In het Fietsplan is een aantal maatregelen opgenomen om de huidige fietsbewegwijzering te verbeteren, zoals het plaatsen van overzichtsplattegronden langs de sternetroutes, een beperkte uitbreiding van de bestemmingen op de bestaande Tilburgse bewegwijzeringsborden en verbetering van de bewegwijzering van de grotere stallingsvoorzieningen. In het Fietsplan is er nog geen dekking voor de kosten voor de maatregelen om de fietsbewegwijzering te verbeteren. Voorgesteld wordt om dit project zo snel mogelijk op te pakken en te financieren vanuit de intensivering Fietsplan. De kosten voor het project hangen bijvoorbeeld af van het aantal plattegronden dat je moet plaatsen om een goed functionerend systeem te krijgen. Overigens wordt ook bekeken of aansluiting mogelijk is bij het recreatieve regionale fietsbewegwijzeringssysteem.

2.3 Doelgroepen

Zwaarder inzetten op enkele doelgroepen

Het Fietsplan heeft enkele doelgroepen geselecteerd om de komende jaren extra aandacht te geven. Afhankelijk van kosten en eventuele trends, richten we ons jaarlijks op één of meerdere doelgroepen. In het Uitvoeringsplan van het Fietsplan zijn de volgende doelgroepen specifiek genoemd: schoolgaande jeugd en hun ouders, winkelend publiek, allochtonen, bedrijven en hun werknemers en bezoekers en organisatoren van evenementen. 2006 staat in het teken van de schoolgaande jeugd. Zo loopt van september tot november 2006 een campagne bij scholen om het fietsverkeer te stimuleren. In het Fietsplan is jaarlijks circa €25.000 beschikbaar voor 'doelgroepen'.

Met de intensivering van het Fietsplan is het mogelijk om zwaarder in te zetten op het stimuleren van het fietsgebruik bij vooral de genoemde specifieke doelgroepen. Wij stellen voor het jaarlijks bedrag met €80.000 te verhogen (tot €105.000). Bij het doelgroepenbeleid zullen we zoveel mogelijk aansluiting zoeken bij landelijke projecten. Dat geldt ook in hoge mate voor het woon-werkverkeer.

Voor die doelgroep blijft het doeltreffend om de fiets te stimuleren via de secundaire arbeidsvoorwaarden, zoals een 'fiets van de werkgever'. Nagegaan moet worden wat de rol van de gemeente hierbij kan zijn.

2.4 Communicatie

De centrale doelstelling van communicatie is (meer) mensen vaker op de fiets krijgen en de bestaande fietsers te behouden. In het Fietsplan is jaarlijks een budget van €20.000 gereserveerd voor communicatie. Bij het formuleren van maatregelen voor de intensivering van het Fietsplan blijkt dat communicatie een belangrijke rol krijgt toegedicht. Veel ideeën raken de 'communicatie' en 'mentaliteit'. Als aanvulling op het Fietsplan zijn de volgende communicatie gerelateerde voorstellen gedaan:

- Communicatie is een kwestie van 'lange adem': steeds projectsgewijs (dus wel gericht) blijven communiceren en mensen laten weten wat je doet. Het gaat uiteindelijk om een mentaliteitsverandering.
  - Goed en blijvend communiceren over de werkzaamheden fietsinfrastructuur. Daarbij ook de omgeving van de fietsroute in beeld brengen (alternatieve fietsroutes, parallelwegen e.d).
  - De onderhoudswerkzaamheden worden meer routegewijs opgepakt. Zorg dat je hier met de communicatie continu boven op zit.
  - De wettelijke regel 'voorrang voor rechts, ook voor fietsers!' bij gelijkwaardige kruisingen communiceren.
  - Kwaliteit van de fietsvoorzieningen óók op peil houden door burgers in de gelegenheid te stellen op een gemakkelijke manier klachten over fietsvoorzieningen te melden bij het Centraal Meldpunt. Bijvoorbeeld door een het nummer van het Centraal Meldpunt op te nemen op de fietsbewegwijzering.
  - Raadsleden, collegeleden en ambtenaren meer op de fiets: ieder jaar een 'gemeentelijke fietsdag', bijvoorbeeld voorafgaand aan een raadsvergadering.
  - Inzetten op het stimuleren van het fietsgebruik tijdens de jaarlijkse autoloze zondag.
- Voorgesteld wordt het jaarlijkse budget met €25.000 te verhogen.

3 Overzicht van maatregelen in kader intensivering Fietsplan

In het onderstaande overzicht zijn alle aanvullende maatregelen op het Fietsplan Tilburg 2005 - 2015 opgenomen, inclusief de te verwachten investering, menskracht en planning.

Voor alle 'p.m' posten in de tabel blijkt bij verdere uitwerking van het project welke eenmalige dan wel jaarlijkse kosten zijn verbonden aan de maatregel. Uitgangspunt is dat alle maatregelen gefinancierd worden binnen de beschikbare gelden voor deze 'intensivering Fietsplan'.

Maatregel	Intensivering	Planning
<i>VERSNELD UITVOEREN STERNET FIETSRoutes EN VERBETEREN KWALITEIT FIETSFRASTRUCTUUR</i>		
Sternet fietsroutes afronden voor 2015	Jaarlijks vanaf 2009: € 1.100.000	2009 - 2014
Kwaliteitsslag bij onderhoud infrastructuur	€ 50.000,-	2008 e.v.
Kwaliteitsslag bij onderhoud op/rond fietspaden	€ 20.000,-	2008 e.v.
Doorstroming Sternet fietsroutes	p.m.	2008 e.v.
Goede omleidingsroutes	Aandacht bij de voorbereiding	
Voorzieningen voor fietsers bij scholen	P.M.	2008 e.v.
Sternet in het licht	In 2008 en ten laste van intensivering:	2008

Totale projectkosten: € 2.200.000	€ 1.100.000	
Verbeteren Tilburgse Fietsbewegwijzering	P.M.	2007/2008
COMMUNICATIE, DOELGROEPEN EN OVERIGE MAATREGELEN		
Zwaarder inzetten op enkele doelgroepen	Jaarlijks: € 80.000	2008 e.v.
Communicatiegerelateerde maatregelen	Jaarlijks: € 25.000	2008 e.v.

4. Doelstelling en monitoring fietsgebruik

De nieuwe hoofddoelstelling voor het fietsverkeer is (vastgesteld bij vaststelling van het Fietsplan Tilburg 2005 - 2015 in de raad in april 2006:

Het aandeel fietsverkeer tot 7,5 km verhogen van 34% naar 38% in 2010 en daarna het aandeel fietsverkeer handhaven op hetzelfde niveau.

Monitoring van deze doelstelling vindt plaats via gegevens van het CBS, Heerlen (Onderzoek Verplaatsings Gedrag).

Ook enkele subdoelstellingen uit het Fietsplan zijn - als gevolg van de hogere ambitie voor het fietsverkeer - aangepast. Het gaat om:

- Sternetfietsroutes afronden voor 2015. Dit was 2025.
- Een toename van het fietsverkeer van 10% op de Sternetfietsroutes in 2015 ten opzichte van 2002. In het Fietsplan was dit een percentage van 5%.

Niet aangepaste subdoelstellingen uit het Fietsplan zijn:

- Ontwerpen en aanleggen van een 'goed en veilig' fietsnetwerk
- De gemiddelde kwaliteit van de fietspaden neemt toe met 10% in 2015 ten opzichte van 2003.
- Het aantal geregistreerde gestolen fietsen is in 2015 met 25% afgenomen ten opzichte van 2004
- In 2010 20% minder ernstige fietsslachtoffers ten opzichte van 1998
- Het gebruik van de fiets bij specifieke doelgroepen stimuleren door ieder jaar enkele (communicatie)maatregelen te nemen

In het Fietsplan 2005 - 2015 staat aangegeven hoe we jaarlijks de (sub)doelstellingen monitoren. Daarbij wordt aangesloten bij de monitoring van het TVVP. Ieder jaar ontvangt het bestuur een voortgangsrapportage.

5. Financiën

Als voorstel 'nieuw beleid' wordt bij de begroting 2007 voorgesteld om vanaf 2008 jaarlijks € 1,1 miljoen uit eigen middelen beschikbaar te stellen om de hogere ambitie uit het Fietsplan waar te kunnen maken. Naast de eigen middelen van € 1,1 miljoen kan ook worden gerekend op een bijdrage uit de cofinancieringsregeling van de provincie. Gelet op de regionale prioritering van projecten is de exacte hoogte van de bijdrage onzeker. Gebaseerd op ervaringen uit voorgaande jaren moet - voorzichtig ingeschat - een extra bijdrage van €250.000,- per jaar mogelijk zijn. Omdat het bij het versneld uitvoeren van het Sternet gaat om het omvormen van bestaande infrastructuur, leidt dit voorstel niet tot extra onderhoudskosten. De kosten van onderhoud van de bestaande infrastructuur zijn al voldoende geborgd in de bestaande onderhoudsbudgetten.

Globale inzet van de jaarlijkse middelen ad € 1.350.000,- (€ 1,1 miljoen + € 250.000 te verwachten subsidie):

- Versneld uitvoeren Sernet fietsroutes en verbeteren kwaliteit € 1.245.000,-
- Communicatie en doelgroepen € 105.000,-

Maatregelen gericht op het stallen van de fiets en het (daarmee) voorkomen van fietsdiefstal zijn niet in deze notitie opgenomen, maar deze worden opgenomen in het op te stellen 'Stallingenplan'.

Besluit

- I. Het college neemt het ontwerpbesluit - onder voorbehoud van goedkeuring van de begroting 2007-2008 door de gemeenteraad - om:
  - 1) Tot vaststelling van het per 2008 te effectueren maatregelenpakket 'intensivering Fietsplan', gericht op het halen van de door de raad vastgestelde ambitie voor het fietsverkeer, namelijk: 'het aandeel fietsverkeer tot 7,5 km te laten groeien van 34% naar 38% in de komende vier jaar'. Het maatregelenpakket richt zich op de volgende hoofditem:
    - a) Versneld uitvoeren van de Sernet fietsroutes, namelijk voor het jaar 2015.
    - b) Verder verbeteren van de kwaliteit op fietsroutes, bijvoorbeeld bij regulier onderhoud aan fietsinfrastructuur óók kijken of een kwaliteitsverbetering voor de fietser gemaakt kan worden (zoals tegels vervangen door asfalt/beton).
    - c) Zwaarder inzetten op het stimuleren van fietsgebruik bij de in het Fietsplan genoemde specifieke doelgroepen: schoolgaande jeugd, winkelend publiek, allochtonen, woon-werkverkeer en evenementen.
    - d) Meer gerichte communicatie en overige maatregelen.
  - 2) De beschikbare jaarlijkse budgetten voor 'intensivering fietsverkeer', ad € 1,35 miljoen vanaf 2008 (€ 1,1 miljoen algemene middelen en € 250.000,- te verwachten subsidie) als volgt in te zetten:
    - a) Versneld uitvoeren Sernet fietsroutes en verbeteren kwaliteit € 1.245.000,-
    - b) Communicatie, doelgroepen en overige maatregelen € 105.000,-
- II. Het ontwerpbesluit als bedoeld onder I via een raadsnotitie (voorhangprocedure) aan de raadscommissie aan te bieden en te vragen wensen en bedenkingen ter kennis van het college te brengen;
- III. Een definitief besluit te nemen over de 'intensivering Fietsplan' aan de hand van de terugkoppeling uit de raadscommissie Fysiek én het raadsbesluit ten aanzien van de middelen voor de 'intensivering fietsverkeer' (voorstel nieuw beleid in de Programmabegroting 2007).